

УДК 658.005.5:477

Атаманюк О. А., начальник відділення,
Кротова О. Г., головний спеціаліст,
Боровиков О. В., к.е.н., доцент, арбітр,
Національна служба посередництва і примирення (НСПП),
відділення в Полтавській області, м. Полтава

НОВІ ВИКЛИКИ В СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО- ТРУДОВИХ КОНФЛІКТІВ

Соціально-економічні умови економіки України потребують постійної уваги у соціально-трудовах відносинах в трудових колективах підприємств країни в умовах зовнішнього вторгнення та війни. Метою публікації є обґрунтування необхідності існування державної інституції для попередження соціально-трудовах конфліктів в умовах зовнішнього вторгнення та війни. Спочатку військових дій Російської Федерації проти України діє Закон України "Про правовий режим воєнного стану", відповідно до якого на період дії воєнного стану вводяться обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина відповідно до статей 43, 44 Конституції України. Також в дію введений Закон України "Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану" [1.]. У період дії воєнного стану не застосовуються норми законодавства про працю у частині відносин, врегульованих цим Законом. У період дії воєнного стану щорічна основна оплачувана відпустка надається працівникам тривалістю не більше ніж 24 календарні дні. У період дії воєнного стану роботодавець може відмовити працівнику у наданні будь-якого виду відпусток (крім відпустки у зв'язку вагітністю та пологами та відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку), якщо такий працівник

залучений до виконання робіт на об'єктах критичної інфраструктури. У період дії воєнного стану роботодавець має право перевести працівника на іншу роботу, не обумовлену трудовим договором, без його згоди (крім переведення на роботу в іншу місцевість, на території якої тривають активні бойові дії), якщо така робота не протипоказана працівникові за станом здоров'я, лише для відвернення або ліквідації наслідків бойових дій, а також інших обставин, що ставлять або можуть становити загрозу життю чи нормальним життєвим умовам людей, з оплатою праці за виконану роботу не нижче середньої заробітної плати за попередньою роботою. Діють також інші обмеження законодавства про працю. 17 листопада 1998 року відповідно до Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» [2.] та на виконання Указу Президента України, з метою сприяння поліпшенню трудових відносин та запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів), їх прогнозування та своєчасного вирішення було створено нову державну структуру – Національну службу посередництва і примирення (НСПП). До цього жоден державний орган не виконував подібних функцій медіації і створення НСПП засвідчило прагнення України до побудови моделі державного устрою сучасного зразка. Національна служба посередництва і примирення існує вже 24 роки [3.]. Так, у 2021 році НСПП [4.] сприяла вирішенню 370 колективних трудових спорів (конфліктів) (3 – на національному, 4 – на галузевому, 5 – на територіальному, 358 – на виробничому рівнях), безпосередніми учасниками яких стали понад 1,6 млн працівників 7758 суб'єктів господарювання. Найбільшу кількість КТС(К) було зареєстровано, серед видів економічної діяльності, на підприємствах, в установах, організаціях бюджетної сфери – 167 (на 43% більше порівняно з 2020 роком), добувної промисловості і розроблення кар'єрів – 37 (на 73% більше, ніж у 2020 році), транспорту (35), державного управління (27), машинобудування (16). Загалом, упродовж 2021 року Службою проведено 4428

примирних процедур, спрямованих на сприяння вирішенню КТС(К) та запобігання їх виникненню, зокрема 4136 узгоджувальних зустрічей, 290 засідань примирних комісій та 2 засідання трудових арбітражів. За результатом заходів, вжитих НСПП у ході сприяння вирішенню КТС(К) та запобігання їх виникненню, погашено заборгованість із виплати заробітної плати в сумі 853,3 млн грн або 60% від загальної суми боргу (1 млрд 425,9 млн грн), що стала основною причиною виникнення спорів та конфліктних ситуацій. В ефективній роботі Відділення НСПП у Полтавській області сприяють позаштатні фахівці НСПП, а саме: 12 осіб трудових арбітрів, 5 осіб незалежних посередників НСПП та в кожному районі області створені та діють інформаційно-консультаційні центри НСПП, які приймають активну участь у здійсненні моніторингу стану соціально-трудових відносин колективів підприємств, установ, організацій області, сприяють попередженню соціально-трудових конфліктів, розвитку соціального партнерства та соціального діалогу в умовах зовнішнього вторгнення та війни.

Література

1. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15 березня 2022 року № 2136-IX/ (Голос України: офіційне видання від 23.03.2022 — № 64). Електронний документ. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>. Назва з монітору.
2. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 3 березня 1998 р. № 137/98-ВР (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 34, ст.227). Електронний документ. Режим доступу: https://nspp.gov.ua/images/ЗУ_Про_порядок_вирішення_колективних_трудових_спорів_конфліктів.doc. Назва з монітору.
3. Повноваження та завдання Національної служби посередництва і примирення (НСПП). Електронний документ. Режим доступу: <https://nspp.gov.ua/home/povnovazhennya-ta-zavdannya-nspp>. Назва з монітору.

4. Інформація про результати діяльності Національної служби посередництва і примирення за 2021 рік. Електронний документ. Режим доступу: <https://nspp.gov.ua/home/struktura-nspp-5>. Назва з монітору.

УДК 330.8:338.2:378

Бреус С.В., д.е.н., професор
Київський національний університет
технологій та дизайну

ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ У КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

У результаті російсько-української війни значних збитків у розмірі 600 млрд дол. США (за підрахунками Київської школи економіки) отримала економіка загалом, цивільна та військова інфраструктура [1]. Крім того, втрати від війни мають довгостроковий вплив. Так, за розрахунками Мінекономіки, цього року втрати ВВП України сягнуть щонайменше 112 млрд дол. США, до 2030 року – орієнтовно 1,2 трлн дол. США [2].

У цьому контексті слід зазначити, що, зважаючи на те, що основною функцією державного управління має стати оптимізація синергетичного результату взаємодії суб'єктів господарської діяльності, які використовують інвестиційні ресурси для досягнення особистих та суспільних цілей виробництва [3, с. 42], то основними завданнями держави щодо інвестиційної діяльності на сучасному етапі є такі, що пов'язані з вирішенням низки проблем, до яких зокрема відносяться такі [4, с. 93]:

- підвищення привабливості національної економіки;
- відновлення інвестиційного потенціалу та розвиток внутрішніх